

## ПЕТРО МИТРОФАНОВИЧ ЗАЇКА

(до 80-річчя від дня народження)

Видатний вчений в галузі землеробської механіки, ПЕТРО МИТРОФАНОВИЧ ЗАЇКА, за час своєї науково-педагогічної діяльності був визнаний як Заслужений діяч науки України, академік УААН, Відмінник аграрної освіти і науки, доктор технічних наук, професор. Заїка П.М. народився 12 липня 1929 р. в селищі Покровське Покровського району Дніпропетровської області в сім'ї селянина. Крокуючи по життєвому шляху, Петро Митрофанович закінчив з відзнакою Харківський політехнічний інститут (нині Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») (1954), працював викладачем у Харківському політехнічному інституті (1954-1959), там же навчався в аспірантурі на кафедрі сільськогосподарських машин (1959-1962), був асистентом (1962-1965), доцентом (1965-1975), завідувачем кафедри сільськогосподарських машин (1975-1989), з 1968 по 2006 - проректором з наукової роботи, а з 2006 - професором кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Заїка П.М. плідно веде науково-дослідницьку роботу. В 1964 р. захистив кандидатську дисертацію «Теоретичні та експериментальні дослідження вібраційної зерноочищувальної машини з просторовим рухом робочого органа», а в 1975р. – докторську - «Механіко-технологічні основи теорії вібраційних зерноочищувальних машин». У 1965р. одержав вчене звання доцента, а в 1978р. - професора по кафедрі сільськогосподарських машин. Заїка П.М. є науковим керівником проблемної науково-дослідницької лабораторії теоретичних основ і технічних засобів вирощування сільськогосподарських культур за індустріальними технологіями, з успіхом керує колективом викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів з проблеми використання вібраційної техніки для створення насіннеочисних машин, на яких можна обробляти такі важко відокремлювані зернові суміші, які не піддаються очищенню на інших відомих машинах. Таким чином Петро Митрофанович очолив наукову школу з цього пріоритетного наукового напрямку в галузі механізації сільськогосподарського виробництва, якій притаманні високий рівень фундаментальних досліджень з механіки сільськогосподарських машин та теорії вібросепарації, визнаних науковою громадськістю, розроблені та доведені до серійного виробництва вібраційні насіннеочисні машини, плідна підготовка наукових кадрів: під його керівництвом захищено 2 докторських та 35 кандидатських дисертацій. Десятки студентів, що виконували наукові роботи під керівництвом Заїки П.М., стали лауреатами Всесоюзних та Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт і нагороджені дипломами першого ступеня, дипломами МВ і ССО СРСР, Міністерства аграрної політики, Міністерства освіти і науки України, медалями за кращу студентську роботу.

Вагомий внесок у розвиток цього пріоритетного напрямку зроблено особисто Заїкою П.М. Він виконав фундаментальні дослідження з динаміки вібраційних насіннеочисних машин і теорії вібросепарації. У кандидатській дисертації він уперше записав систему диференціальних рівнянь просторового руху робочих органів вібраційної машини з кількома механічними віброзбурювачами, вісі яких довільно орієнтовані у просторі. З цієї системи можна отримати диференціальні рівняння руху робочих органів будь-якої вібраційної машини як з просторовим, так і з плоскопаралельним їх рухом. У докторській дисертації Заїка П.М. розв'язав цілу низку задач з теорії вібраційних зерноочисних машин. Ним розв'язані задачі взаємодії коливальних систем з джерелами енергії, досліджені нестационарні коливання при пускових і зупинкових резонансах, розкрита природа і характер нелінійних коливань віброуючих частин машин на пружних опорах, визначені в стаціонарних режимах закони руху робочих органів, вібраційного руху насінневого матеріалу по робочим органам. При цьому, на відміну від досліджень попередніх авторів, ним розв'язані задачі переміщення сільськогосподарських матеріалів за тієї умови, коли їх окремі частинки є дискретні тверді тіла відповідної форми, а не матеріальні точки. До його наукових звершень можна віднести розв'язані задачі внутрішньосферних процесів і самосортування, просіювання насіння через отвори решіт, визначені оптимальні параметри режимів роботи вібраційних насіннеочисних машин тощо.



10-10

Заїка П.М. опублікував понад 640 наукових праць, з них 214 авторських свідоцтв і патентів на винаходи та 30 монографій, довідників, навчальних посібників. Його роботи виконані на сучасному науковому рівні, визнані науковою громадськістю і користуються популярністю серед викладачів, аспірантів, студентів, наукових працівників – творців нової прогресивної техніки.

На основі фундаментальних теоретичних розробок Заїки П.М. одержані вагомі практичні результати: розроблені під його керівництвом та за особистою участю вібраційні машини пройшли державні випробування і серійно випускаються заводами України та Російської Федерації.

Працюючи більше 30 років на посаді проректора з наукової роботи, Заїка П.М. створив в університеті вагомий науковий потенціал, сприяв розвитку творчої думки, завдяки чому університет неодноразово займав перші місця серед вищих аграрних заходів освіти і став провідним навчальним закладом з винахідницької роботи.

У 1980 р. Петру Митрофановичу присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки», а в 1990р. його обрано академіком Української академії аграрних наук; за цикл праць „Землеробська механіка та теорія сільськогосподарських машин” його висунуто на здобуття державної премії. За свою плідну працю Заїка П.М. був нагороджений трудовою відзнакою Міністерства аграрної політики України «Знак пошани».

***Редколегія щиро вітає Заїку Петра Митрофановича зі славним ювілеєм, бажає доброго здоров'я та нових творчих успіхів.***